

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

2014

BcA. Veronika Holá

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

ILUSTRACE K TITULU: DUDÁCI A VLČÍ HLAVY

BcA. Veronika Holá

Plzeň 2014

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

**Katedra designu
Studijní program Ilustrace a grafický design
Studijní obor Ilustrace**

Diplomová práce

ILUSTRACE K TITULU: DUDÁCI A VLČÍ HLAVY

BcA. Veronika Holá

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. Boris Jirků

**Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni**

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, 20. duben 2014

.....

podpis autora

OBSAH

1 ÚVOD - MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	9
3 CÍL PRÁCE	10
4 PROCES PŘÍPRAVY	11
4.1 FOLKLÓR V ČESKÉ KRESBĚ A MALBĚ 19. STOLETÍ	11
4.2 CHODSKO	17
4.3 HISTORIE CHODŮ	19
4.4 ZDENĚK ŠMÍD	21
5 PROCES TVORBY	22
5.1 TECHNIKA A ZTVÁRNĚNÍ	22
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	24
6.1 DIGITALIZACE	24
6.2 SAZBA, TYPOGRAFIE	24
6.3 TISK	26
6.4 KNIHAŘSKÁ PRÁCE	26
7 POPIS DÍLA	27
7.1 PŘEDEŠLÁ VYDÁNÍ KNIH	27
7.2 VERZE MÉHO VYDÁNÍ KNIHY	28
8 ZÁVĚR	29
8.1 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	29
8.2 SILNÉ STRÁNKY	30
8.3 SLABÉ STRÁNKY	31
9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	32
A) Knižní a periodická literatura	32
B) Internetové zdroje	34
10 RESUMÉ	
11 SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1. ÚVOD - MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Všichni máme sny a představy o tom co v životě budeme dělat a čemu se budeme věnovat. Někteří z nás si plní sny od útlého věku jiní až v dospělosti. Já mám to štěstí, že se mi téměř všechny sny zatím splnily. Výtvarné umění mě provází od raného dětství. Z vyprávění rodičů a příbuzných jsem se dozvěděla, že už jako roční děcko jsem velmi ráda čmárala. Pokud se mi do rukou dostala pastelka nebo tužka, kreslila jsem. Pokreslila jsem nejen papíry, ale většinou všechno co se mi pod ruku dostalo.

Už ve školce jsem byla známá tím, že než paní učitelka vysvětlila, co budeme kreslit, já už měla hotovo a měla jsem privilegium dostat papír navíc. Jak jsem rostla a stále po všem kreslila, rozhodli se rodiče, že bude nejlepší mě dát do Lidové školy umění. A zde začalo mé první seznamování se s výtvarným uměním. Ve škole byl vždy pedagog, který se mi věnoval učil mě a radil. Proto jsem si vybrala pro studium střední školy Střední uměleckoprůmyslovou školu v Bechyni. Studovala jsem obor Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu. Po absolvování jsem nabyla dojmu, že už ledacos umím.

Po skončení školy jsem si chtěla vyzkoušet něco jiného, ale přitom zůstat u výtvarného umění. Proto jsem si zvolila Ústav umění a designu na Západočeské univerzitě v Plzni. Vybrala jsem si obor Knižní vazba. Plná nadšení jsem se vrhla do prvního semestru a zjistila, že toho zase tolik neumím, jak jsem si původně myslela. První ročník byl skutečným očištěním a byly chvíle, kdy jsem chtěla se vším praštit a všeho nechat. Za tři nabitě roky bakalářského studia jsem si vyzkoušela mnoho uměleckých technik týkající se vazby knih, ale také grafiky, figurální kresby a neposlední řadě také ilustraci.

Vše bylo pro mne nové a musela jsem se s tím vypořádat po svém. Ze začátku jsem měla problém omezit se jen na plochu papíru a netvořit do prostoru. Již v druhém ročníku bakalářského studia jsem zjistila, že kresba a malba mě baví. I přesto, že to z počátku nebylo úplně snadné, začala jsem se jí věnovat častěji a upřednostňovat ji před ostatními kreativními činnostmi. Speciálně malba mě nadchla.

K malbě mě přivedl pan profesor, akademický malíř Boris Jirků¹, který mě dříve učil jen figurální malbu a kresbu právě na zmiňovaném ústavu umění a designu v Plzni.

Nejsilnější zážitek jsem v kontextu s malbou měla při ilustrování knihy *Tváře noci*. Tuto knihu jsem vytvořila v rámci klauzurních prací ve druhém ročníku bakalářského studia, právě po konzultacích s panem profesorem a akademickým malířem Borisem Jirků. Texty básní napsal můj kamarád Josef Volf. Jeho netradiční a zajímavé texty ve mně vyvolaly touhu zpracovat je trochu jiným způsobem, proto jsem zvolila malbu. Vše jsem se učila na této práci a mohla tak uplatnit zkušenosti získané z figurální kresby a malby.

Nebylo to lehké, ale nakonec jsem našla svůj styl, který mi sedí. A já se mohla malbě věnovat naplno. Téma bakalářské práce – malba, bylo téměř jistou volbou.

V roce 2011 jsem se začala pracovat na bakalářské práci. Ke zpracování bakalářské práce jsem si zvolila individuální téma, jednalo se o zpracování celé knihy – návrh ilustrací, grafické a typografické úpravy, vazba knihy a návrh desek a obálky knihy. Vybrala jsem si knihu *Město Ember*, který napsala Jeanne DuPrauová² Práce se mi nedařila a po všech konzultacích a velkém

1 Malíř, sochař, ilustrátor profesor nyní působící na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara na Západočeské univerzitě v Plzni.

2 DUPRAUOVÁ, J. *Kniha města Ember I*. Praha, 2009.

zvažování jsem požádala o změnu titulu knihy.

Nové kniha byla od světoznámého a proslulého spisovatele, držitele Nobelovy ceny Isaaca Bashevisa Singra – Satan v Goreji³. Toto dílo mě vyburcovalo k novému nasazení a začala jsem znovu od začátku. Čas se krátil a časová tíseň způsobila, že o to rychleji a efektivněji jsem pracovala. Mojí prioritou u této knihy bylo příběh přiblížit všem lidem, kterým se má kniha dostane do rukou. To i přestože některé pasáže byly až morbidní, těla jsem, aby z ilustrací čišela zlost, bolest, utrpení, smrt a hnus války. Chtěla jsem, aby čtenář vnímal silný příběh i prostřednictvím ilustrace a ty ještě umocňovaly prožitek ze čtení.

Po této bakalářské práci jsem zjistila, že bych se chtěla ilustraci věnovat na plno a tak nyní píši diplomovou práci, abych mohla dokončit veškeré své snažení a mohla uzavřít velkou kapitolu svého života a to studium na vysoké škole.

3 SINGER, I. B. Satan v Goraji. Praha, 2003.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Již na konci bakalářského studia jsem byla rozhodnuta uplatnit ve své příští práci nějaký prvek z regionu.

Chtěla jsem, aby mě téma bavilo. Záměrem bylo vybírat si již konkrétní titul, který by mi byl blízký a měla bych k němu vztah.

Protože bydlím v pohraničí a to kousek od Domažlic chtěla jsem tedy uplatnit ve své práci znalosti o tomto regionu. Kraj Chodsko patří od nepaměti k důležitým národopisným regionům v Čechách, kde je stále snaha dodržovat tradice a rodinné zvyky. Koncept a zpracování knihy, kterou jsem zvolila, vznikl mnoho měsíců již před začátkem práce. Přirozeně jsem se nechala ovlivnit vším, co jsem již důvěrně znala.

3. CÍL PRÁCE

Cílem práce bylo vytvořit knihu, která by se mohla svým zpracováním rovnat „bibliofilským“ vydáním moderních ilustrovaných knih.

Takovou, která by člověka těšila a oslovila nejen výtvarným zpracováním, ale především ilustracemi. Knihu, ke které by si mohl člověk udělat vztah.

Stále jsem si pohrávala s myšlenkou pracovat na knize jako na celku. Chtěla jsem jí udělat kompletní a to ilustrace, grafickou úpravu, typografii a nakonec si svou knihu i svázat.

Dle zadání jsem měla vytvořit minimálně jednu knihu, ale jelikož se domnívám, že by se čtenářům mohla kniha líbit, mohla by později najít i svého vydavatele.

4. PROCES PŘÍPRAVY

4.1 FOLKLÓR V ČESKÉ KRESBĚ A MALBĚ 19. STOLETÍ

Moje volba diplomové práce mě přivedla k historii a folklóru zvoleného regionu. Protože jsem se chtěla věnovat specifickému tématu, musela jsem si před zahájením práce nejprve nastudovat terminologii.

Výtvarný folklorismus můžeme zaznamenat od doby národního obrození. Pojem folklorismus se začal používat někdy kolem poloviny 19. století. Folklor jsou hudební, taneční, výtvarné, slovesné, dramatické projevy lidí z určité oblasti (například Chodsko, Haná, Slovácko).

Nejtypičtější je venkovský folklor. Zařazujeme sem i výtvarný projev užitého umění, ale také zvyky. Folkloristika se zabývá studiem folklóru.

Nejvíce jsem se dozvěděla o folkloru v publikaci Malý etnologický slovník, kde je psáno, že slovo folklor poprvé použil britský bibliograf William Thoms roku 1846 jako název článku v časopise The Athanaeum. Slovo folklor je složené z anglických slov folk „lid“ a lore „tradice, znalosti“ a původně se jako folklór označovala lidová kultura jako celek. Například ve Francii a Itálii se stálo tento pojem používá i pro hmotnou lidovou kulturu. Často je také folklór ztotožňován s lidovou slovesností, ta však tvoří pouze část z něj.”⁴

Folklór a jeho dějiny jsou spjaty s oblastmi, které se odlišují svými kulturními tradicemi. Umělci, kteří se věnovali folkloru v umění mají většinou pouto s daným regionem nebo oblastí, bývají to převážně místa, kde se narodili nebo zde strávili dětství.

Nejčastěji se folklorismus projevuje ve výtvarném umění hlavně v malbě. Ale můžeme jej nalézt i v ilustraci.

4 ETNOLOGICKÝ ÚSTAV (Akademie věd ČR, Praha). Malý etnologický slovník. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. s. 31, s. 32.

Lidová kultura se v době národního obrození stala velkou inspirací pro řadu umělců této i pozdější doby. Tito umělci se převážně věnovali lidové kultuře, tradicím, krojům a lidovým písním. Můžeme sem zařadit například Josefa Mánesa (1820 - 1871) a jeho bratra Quida Mánesa (1828 – 1880). Dalším umělcem, který se zajímal o národní lidovou kulturu byl Mikoláš Aleš (1858 – 1913), později Augustin Němejc (1861 – 1938), Joža Uprka (1861 – 1940) a nebo Jaroslav Špillar (1865 – 1927). Převážná část těchto umělců byla prezentována na jubilejní Zemské výstavě v roce 1891 a v roce 1895 se pak konala Národopisná výstava československá.

Josef Mánes (1820 – 1871)

Josef Mánes byl český malíř, kreslíř a ilustrátor, syn Antonína Mánese. Byl významným českým malířem 19. století, který se zajímal především o lidové tradice, zvyky a kroje. Nejvýznamnějším a největším dílem byl orloj Staroměstské radnice, na kterém pracoval v letech 1864 – 66. Zde využil svých zkušeností a použil zde výjevy ze života českých vesnic. Obyčejný venkovský život tak povýšil do polohy monumentálního díla.

Zaznamenával obyvatele žijící v jednotlivých oblastech, rozlišoval typy krojů, lidovou architekturu a místní zvyky. Studoval především všechny kroje – sváteční, pracovní, bohaté i méně zdobené. Dělal studie výšivek, šněrovaček, skici zástěr a rukávců. Dělal i studie lidí, kteří kroje nosili. Zachycoval jejich povahové rysy.

Mánes měl vztah kromě lidové kultury také vztah k lidovým písním, které sbíral. „Řadu písní ilustroval, lidovou píseň oslavil

cyklem Musica (po 1855), deseti listy představujícími s prologem a epilogem osm zastavení na cestě člověka od kolébky do hrobu.”⁵ S tímto dílem se seznámil Mikoláš Aleš.

Mikoláš Aleš (1852 - 1913)

Patří mezi přední osobnosti generace Národního divadla. Ve své rané tvorbě vycházel především z romantismu. Od dětství se věnoval malování a v roce 1869 se zapsal ke studiím na Akademii umění v Praze. Byl žákem Matyáše Trenkwalda a Jana Swertse.

Jako student si přivydělával vyučováním kresby a přispíval svými kresbami do časopisů a novin. V roce 1876 se zúčastnil demonstrace proti profesoru Alfrédu Woltmannovi (ten popíral existenci českého umění) a za to byl Aleš vyloučen z Akademie.

V roce 1879 se zúčastnil soutěže na výzdobu foyeru Národního divadla. Společně s Františkem Ženíškem zvítězil s návrhem pro čtyři nástěnná pole (Mýtus, Národní zpěv a hudba, Historie) a cyklus Vlast (čtrnáct lunet - Stráž na pomezí, Pověsti a osudy, Domažlice, Léčivá zřídla, Rudohoří, Severní průsmyky, Jizera, Trutnov, Krkonoše, Dvůr Králové, Chrudimsko, Tábořsko, Otava, Žalov). Nápad byl Alšův, Ženíšek mu pomáhal s přeskcováním návrhů do skutečné velikosti. Mikoláš Aleš byl při dokončování lunet zkritizován a jeho práci měli dokončit pověřeni umělci včetně Ženíška. To byl konec jejich přátelství. Od této události se již malbě téměř nevěnoval.

Začal upřednostňovat kresbu. Věnoval se ilustraci a přispíval svými

5 BLAŽÍČKOVÁ – HOROVÁ, N. Malířská rodina Mánesů. Národní galerie, Praha: 2002. s. 240.

kresbami do časopisů jako Květy, Světozor, Zlatá Praha, Ruch a další. Jeho nejobsáhlejší dílem byly návrhy sgrafit na činžovní domy nejen v Praze (navržených hlavně architektem Antonínem Wiehlem), ale také v Plzni, které vytvářel v letech 1892 – 1904. Návrhy fasád soukromých domů, postavených v renesančním, neorenesančním a eklektickém stylu vytvářel převážně pro architekta Rudolfa Štecha. V Plzni poté zůstal delší dobu. Pro Plzeň vytvořil celkem dvanáct návrhů sgrafitové výzdoby fasád.

Jožka Uprka (1861 – 1940)

Jožka Uprka byl český malíř a grafik. Nejčastěji se uplatňoval v malbě, v níž zachycoval nejrůznější vesnické výjevy z oblasti Slovácka. Do nejmenšího detailu je vidět jeho velká znalost Slovácka a jejich zvyků a krojů. Uprka vytvořil přes šedesát studijních akvarelů a olejomalb z pléneru.

Impresionisticky laděným dílem upoutal Uprka pozornost i v zahraničí. Plátno, které ve své knize posal Štěpán Jež má 2 x 3 metry. „Hlavní zájem soustředil malíř na to, aby zachytil dojem barevného a světelného banderia a diváků, a to se mu dokonale podařilo. Uprkovská symfonie červené a bílé zní fortissimem v tónině dur, ale harmonicky, modrá, zelená a teple hnědá spokojující se s úlohou doprovodu.“⁶

Joža Uprka se proslavil hlavně díly, které představují sváteční Slovácko. Zajímaly ho všechny sváteční chvíle, jako třeba křesťanské svátky nebo svatby apod.

⁶ JEŽ, Š., Joža Uprka. Praha: 1944, s. 95.

Jaroslav Špillar (1869 – 1917)

Jaroslav Špillar byl figuralista a hlavně malíř. Při studiu se zabýval převážně figurální kresbou a také náboženskými náměty. Už při studiích měl zájem o sociální témata. Chodsko začal Jaroslav Špillar navštěvovat od roku 1888. Chodský lid i kraj si malíř zamiloval a tak zůstal již natrvalo a usadil se v Peci pod Čerchovem.

Na Špillarovo dílo měli vliv nejen Josef Mánes, ale také Mikoláš Aleš. Jeho inspirací a přáteli byli spisovatelé Jindřich Šimon Baar a Jan František Hruška. Oba psali o chodské historii a o lidové kultuře západních Čech. S oběma spolupracoval, k některým jejich dílům vypracoval doprovodné ilustrace. Jaroslav Špillar měl v oblibě české spisovatele jako například Jiráska, Baara, Hrušku, Vrchlického, Máchu a další.

Na díle Jaroslava Špillara je vidět, že s chodským lidem žil a trávil s nimi čas nejen jako umělec, ale i jako člověk. Pro věrné zobrazení trávil mnoho hodin nad studiem. Náradí, nástroje, nebo třeba dudy a kroje měl nastudované do nejmenšího detailu. Jedny z nejzajímavějších Špillarových děl jsou z historické doby, v níž čerpal náměty (Psohlavci, Kozina před Lomikarem, Chodové při strážném ohni či Na robotě (1899). Narozdíl od nich jsou jeho malby venkovského života však více uvolněnější a prožívanější. S lidmi z Chodska sdílel jejich radosti i starosti, přijímal jejich kritiku a sousedé mu velice rádi seděli modely. Inspiraci hledal například i v hostinci, kterou můžeme vidět na obraze Nedorozumění (1890). Na tomto obraze zachytil dva sedláky, jak se hádají. Třetí sedí nevšimavě opodál.

Zejména obraz V chudém kraji (1895), na němž můžeme vidět bosé venkovany zapřažené do pluhu. Dalšími díly jsou třeba obrazy:

Na přástkách (1903), Pochovávání masopustu (1901). Maloval také třeba oltářní obraz pro kapli na Draženovské hoře, známý pod názvem Chodská Madona a také Madonu z Pece (1902 – 1904) pro kapli v Peci pod Čerchovem. Špillar byl také figuralista a díky němu se dochovalo dostatek materiálu, ze kterého lze číst velké množství lidových typů, patří sem například obrazy: Chodská výměnkářka či Chodka v kožiše, Sekáč, Starý Chod.

4.2 CHODSKO

Jak už jsem zmínila, inspiraci jsem našla v historických pramenech a ve folkloru. Jelikož se folklor na Chodsku docela ve velké míře udržel, je možné i dnes na domažlickém rynku potkat babičku v chodském kroji. Dodržují se zde svátky a tradice spjaté s náboženskými a krojovanými symboly.

Chodské kroje i keramika jsou známé svou bohatostí a dekorem. To dokládá ne jen pestrobarevné zdobení krojů, ale i různorodost zdobení a ornamentů na textiliích, výšivkách, nábytku, ale třeba i na chodských koláčích.

Pokud jsem zvolila pro svou knihu určité téma, je nutné znát nejprve literaturu. Samozřejmě jsem si nejprve několikrát přečetla knihu, kterou jsem se rozhodla ilustrovat. Dokonce jsem ji našla i namluvenou a tak si ji pořád dokola přehrávala. Mělo to jednu velkou výhodu. Když člověk poslouchá mluvené slovo, má zaměstnaný jen sluch a oko, fantazie i ruka může také pracovat. Takhle vznikaly první náčrty a skici, jednotlivé postavy, zvířata a stavení.

Hned na začátku jsem si ale nebyla jistá, jak je to vlastně s chodským krojem. Hledala jsem si typické chodské kroje, ale pokaždé jsem narazila na nějakou zvláštnost. Zjistila jsem, že vlastně nemám vůbec přehled o tom jak má kraj vypadat a co k němu patří.

Aby si kniha zachovala prvky chodského folkloru a přitom bylo její zpracování současně moderní bylo třeba si nastudovat souvislosti a zvyklosti. Proto jsem musela hledat patřičnou literaturu.

Mnoho pramenů jsem objevila v knihovnách, nejvíce informací mi ale poskytla autorka knihy Chodské kroje PhDr. Ivana Kumperová.⁷

7 KUMPEROVÁ, I. Chodské kroje, Domažlice 2010.

Ta mi vysvětlila jak složité je rozdělení krojů, pravidla při nošení. Jiný kroj se oblékal na horním, jiný na dolním Chodsku. Jiný se nosil ve všední den, ve svátek nebo k různým náboženským příležitostem. Sama bych nevěděla proč a jaký kroj se v danou dobu a svátcích nosil a kdo jej nosil. Přiznám se, že pokud bych se měla sama obléknout do slavnostního kroje, nevím jestli bych to zvládla.

Studováním jednotlivých částí krojů, jejich vzorů a motivů jsem postupně přicházela na to jak je tento kroj složitý a přitom motivy jednoduché a vycházející z přírody.

Musela jsem si nastudovat také anatomii lidského těla abych mohla správně zasadit figury do kontextu knihy příběhu. Během příprav jsem si kreslila rychlé skici lidí a fotila a skicovala figury v pohybu. Z jednotlivých částí jsem stavěla kompozice. Studie a skici byly hlavním materiálem pro vznik prvních maleb. To že použiji černé pozadí a na něj budu klást barevné čisté plochy byl prvotní nápad, který zůstal.

4.3 HISTORIE CHODŮ

V tomto odstavci bych chtěla zmínit několik informací o historii chodů. Chodové jsou původem slovanského a jsou prvními obyvateli území Českého lesa. Jako první lidé také kultivovali do té doby zalesněné a drsné horské území. Název Chodové je odvozen od slova chodit, protože Chodové obcházeli a hlídali hranici s Bavorskem.

V době vlády Jana Lucemburského získali první psané privilegium – chodský majestát. Ten zaručoval Chodům práva, která jim udělili již předešní panovníci. Nejdůležitějším bylo právo vlastnit majetek a nechodit do robot. Chodské usedlosti a statky byly majetkem Chodů, ti zas sloužili a byli poddaní svému králi. Ti zas sloužili svému králi a platili daně, strážili království. Důležitým obdobím je pro Chody vláda Jiřího z Poděbrad, který tato práva potvrzuje písemně.

Po Bílé hoře 1620 se dostává na Chodsko Wolf Vilém Laminger z Albenreuthu – Lomikar⁸, tak se mu na území Chodska říkalo. Lomikar odmítal chodská privilegia potvrdit a řídit se jimi, Chodům je odpíral. Spory mezi Lomikarem a Chody se vlekly dlouho, až vyvrcholily povstáním chodského lidu, které vedl Jan Sladký Kozina⁹. Který byl za své rebelství popraven v Plzni.

Téměř po roce od smrti Koziny zemřel také Lomikar. O tomto dění se v našem kraji dodnes vypráví pověsti a pohádky. Tyto chodské události se také staly námětem pro několik vynikajících spisovatelů. Například pro Aloise Jiráska, Jindřicha Šimona Baara, Jindřicha Jindřicha, J. F. Hrušku nebo J. Vrbu. Chodsko jako námět

8 Šlechtický rod Lamingerů z Albenreuthu pocházeli původem z Bavorska. Od 16. století měli v držení na západě Čech statky. Wolf Vilém Laminger z Albenreuthu, Lomikar (jak mu říkali lidé) byl říšský dvorní rada.

9 Jan Sladký Kozina byl sedlák, který bojoval za práva Chodů. Za své činy byl popraven v Plzni.

pro knihu zpracoval také Zdeněk Šmíd, který použil pro svoji jinak zpracovanou historii ve své knize „Dudáci a vlčí hlavy“, kterou jsem si vybrala pro zpracování své diplomové práce.

4.4 ZDENĚK ŠMÍD

Zdeněk Šmíd se narodil v rodině drobných zemědělců 17. 5. 1937 ve Kdyni. Vystudoval gymnázium v Domažlicích a poté dvouletou Vyšší pedagogickou školu v Plzni, obor ruštinu. V roce 1972 dokončil dálková studia bohemistiky na Univerzitě Karlově v Praze. Působil jako učitel základních škol, později jako středoškolský profesor.

V roce 1986 Zdeněk Šmíd krátce pracoval jako redaktor Západočeského nakladatelství. V letech 1991 - 1996 působil v redakci plzeňské Nové pravdy (po přejmenování Plzeňského deníku). Na konci osmdesátých let se rozhodl stát se spisovatelem. Natrvalo se usadil v Praze. Napsal mnoho děl, jeho nejčtenější je Proč bychom se netopili aneb vodácký průvodce pro Oféli (1997) nebo Babinec (1990).

Převážná část jeho děl má znaky satiry a humorné četby. I když není kniha, kterou jsem si vybrala, tou nejznámější je psána s láskou k místu, kde autor žil.

Popisuje v ní Chodsko jako tajuplný kraj v němž do dnes žije tradice a folklor. V knize je spousta parafrází na historii Chodska a na folklorní motivy a tradice.

Zdeněk Šmíd zemřel ve věku nedožitých 74 let při potápění na Seychellech.

5. PROCES TVORBY

5.1 TECHNIKA A ZTVÁRNĚNÍ

Po druhém přečtení knihy jsem děj již částečně znala a tužkou si zaškrtovala jednotlivé pasáže, které by se mi hodily k ilustraci. Roztříděním jednotlivých kapitol jsem si vybrala nejdůležitější úryvky, které se mi zdály pro ilustraci stěžejní.

Všechny skici a návrhy jsem neprodleně zaznamenávala na různé volné papíry, které pak zaplnily prostor kolem mě.

Hledala jsem různé cesty, inspirace, možnosti, varianty, jak by šly ilustrace zpracovat. Po vyzkoušení několika technik se mi nejvíce zamlouvala malba. Byla pro mě nejzajímavější. Na začátku zkoušek jsem zvolila pozadí v černé barvě a na něm barevné ilustrace. Zkusila jsem ještě několik jiných variant, ale stále jsem se vracela na začátek a zjistila, že prvotní nápad s černým pozadím byl nejlepší. Jakmile jsem vyřešila styl jakým budu ilustrace malovat, mohla jsem se více zaměřovat na kompozici a výraz.

Jednotlivé ilustrace jsem si nejprve naskicovala a pak posunovala s jednotlivými prvky po ploše papíru, než jsem našla správnou kompozici. Jedny z prvních ilustrací byly malované jen čistými barvami, které byly jasné a natřené v plochách bez náznaku tahu štětce. Tyto ilustrace byly příliš strohé. Pochopila jsem, že musím začít znovu a lépe se seznámit s každou barvou zvlášť a udělat si zkoušky. Tyto zkoušky mi dopomohly k tomu, abych si s barvou více pohrála a detailněji pracovala. Začala jsem používat nejen krycí barvy, ale i lazury, které dodávaly plošným věcem jistý půvab. Používala jsem různé druhy barev, většinou akrylové, které dobře kryjí, rychle schnou a pigmenty v nich jsou stálobarevné.

Po všech procesech přípravy jsem se pustila do samotných ilustrací. Nejprve jsem si našepsovala černou barvou všechny kartony na které jsem ilustrace dělala, předkreslila jsem si přípravné kresby světlou pastelkou a pak vytáhla obrysy kreseb tmavším odstínem černé barvy. Poté jsem brala barvu po barvě a malovala jednotlivé plochy. Střídala jsem plochy, obrysy a lazury. Konečnou tečkou bylo dodělávání detailů a vrchních lazur.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

6.1 DIGITALIZACE

Důležitým úkolem pro přípravu tisku bylo samotné skenování hotových ilustrací. Chtěla jsem, aby skenování bylo co nejspolehlivější a co nejvíce se podobalo originálu. Zjistila jsem, že nejdůležitější je nastavit parametry před skenováním. Obrázky jsem poté upravovala v programu Adobe Photoshop. Po převedení ilustrací do režimu CMYK¹⁰, jsem mohla použít obrázky k doplnění textů v programu Adobe InDesign. Poslední byla kontrola tisku na mnou zvolený papír a zkouška v různých tiskárnách.

6.2 SAZBA , TYPOGRAFIE

Grafickou úpravu knihy jsem volila záměrně co nejjednodušší, aby byla přehledná a čtenáři při čtení se příliš neunavovaly oči. Sázení textu je podle mého názoru spíše o citu, ale přesto jsem dodržovala pravidla, která jsem získala nastudováním knížek od autorů Kočička a Blažek – Praktická typografie¹¹, Typografický manuál¹² od Vladimíra Berana, spoustu informací jsem našla v knize od Martina Peciny Knihy a typografie¹³ a také v textech od Alberta Kapra¹⁴ – Sto a jedna věta ke knižní úpravě.

Formát jsem volila takový, aby byl především příjemný do ruky

10 Cyan, Magenta, Yellow, black (azurová, fuchsiová, žlutá a černá) - Barevný systém zobrazování barev.

11 BLAŽEK, F., KOČIČKA, P. Praktická typografie. Brno, 2000.

12 BERAN, V. Aktualizovaný typografický manuál. Praha, 2005.

13 PECINA, M. Knihy a typografie. Brno, 2011.

14 KAPR, A. Sto a jedna věta ke knižní úpravě. Praha, 1978.

a aby nebyla manipulace s ním komplikovaná. Hned dalším hlediskem byly ilustrace a jejich velikost, kterou jsem v poměru zmenšovala. Obrázek sazby jsem volila podle zlatého řezu. Číslice stran jsem vložila k vnějšímu okraji. Písmo jsem volila jednoduché, ověřené a dobře čitelné. Velikost 10,5 bodů mi přišlo naprosto přirozené a nejvhodnější svou velikostí i proto, že je text určený nejen pro mládež, ale především dospělým čtenářům. Řádkování jsem zvolila 14 bodů.

Titul a patitul jsem se snažila sjednotit tak, aby na sebe navazovaly. Nepouštěla jsem se do žádných výtvarnějších výrazností. Chtěla jsem, aby byla typografie titulu a patitulu co nejjednodušší.

Kurzívu jsem použila jen pro předmluvu, abych jí lépe oddělila od hlavního textu. K sazbě textu jsem použila písmo Comenia Serif¹⁵, které se mi líbilo již od začátku a proto jsem si ho zakoupila.

„Comenia Serif Pro je moderní antikva ověřené kresby, která nejlépe vyhoví dlouhým textům učebnic, diplomových a vědeckých prací, nebo sazbě slabikářů. Stavba znaků je tomu podmíněna. Autorem tohoto písma je František Štorm¹⁶ společně s Tomášem Brousilem, Radanou Lencovou. Kratší výrazné serify, pevně napojené na dřívky, adekvátní náběhy oblých tvarů, vyvážené poměry mezi hlavními a vedlejšími tvary, to jsou ingredience sladěné v harmonický celek. Diakritika ladí s kresbou malé i velké abecedy a plně respektuje zvyklosti češtiny, slovenštiny, polštiny i ostatních střeoevropských jazyků, v nichž se rozlišovací znaménka v hojné míře užívají.“¹⁷ Sazbu jsem dělala v počítačovém programu Adobe InDesign.

15 ŠTORM, F., BROUSIL, T., LENCOVÁ, R. Comenia – České školní písmo. Praha, 2005 – 2008.

16 František Štorm je typograf, zabývá se knižní úpravou, grafickým designem, fotografií a také volnou grafikou.

17 ŠTORM, F., BROUSIL, T., LENCOVÁ, R. Comenia – České školní písmo. Praha, 2005 – 2008.

6.3 TISK

Abych mohla jednotlivé listy knihy vytisknout, vyzkoušela jsem si nejprve jak tisk vypadá na papíře. Z vyexportovaného PDF jsem poté tiskla jednotlivé archy knihy.

Papír jsem volila barvy slonové kosti, přijde mi příjemnější než zářivý, chladný bílý papír. Povrch papíru mám také raději přírodní, zrnitý (recyklovaný) s částčkami pilin. Tisk knihy byl proveden digitálním tiskem.

6.4 KNIHAŘSKÁ PRÁCE

Připravené archy jsem si naskládala do složek a poté sešila, zaklížila. Opracovaný a oříznutý knižní blok jsem vyklepala do oblouku a hřbet jsem zpevnila gázem, přilepila jsem dutinku a kapitálky. Nakonec jsem zhotovila desky. Z navlhčeného kartónu jsem si vytvarovala přímo na knize hřbetník, po odsazení lepenek od hřbetu vznikly hluboké drážky. Do vyschnutí jsem knihu měla sevřenou v lisu. Pro potažení desek jsem zvolila poloplátěnou úpravu. Plátno na hřbetu knihy jsem vtlačila do drážek lepenkovými přípravky, které jsem na knize nechala i po dobu zalisování vazby. Zbylé části desek jsem potáhla potištěným papírem. Knihu jsem nechala schnout několik dní v lisu.

7. POPIS DÍLA

7.1 PŘEDEŠLÁ VYDÁNÍ KNIH

První vydání knihy *Dudáci a vlčí hlavy* byla poprvé vydána v roce 1987 v Západočeském nakladatelství. Tato celoplátěná vazba s papírovou obálkou obsahovala 196 stran a ilustroval ji Josef Jícha (* 7.11.1934)¹⁸. Ilustrace byly vytvořeny technikou černobílé grafiky a výstižně texty doplňují. Do určité míry doprovázejí psané slovo. Barevná obálka knihy byla vytvořena v podobném stylu a krásně doplňuje černobílé ilustrace. Zde autor umístil jednu z ilustrací, která se nachází uvnitř knihy. Odlišnost barevné obálky a černobílých ilustrací pěkně kontrastuje.

Druhé vydání knihy je z roku 2008, vydalo ji nakladatelství Olympia. Pro toto vydání namalovala ilustrace Markéta Vydrová (*18.4.1968)¹⁹ a grafickou úpravu zpracoval Jan Zoul. Kniha má 216 stran a je lepená s lesklou úpravou desek. Celá kniha je ilustrovaná barevně, technikou akvarelu dokreslovaného hnědou linkou.

18 Josef Jícha je plzeňský rodák, malíř, grafik, typograf a ilustrátor.

19 Markéta Vydrová je česká výtvarnice a ilustrátorka.

7.2 VERZE MÉHO VYDÁNÍ KNIHY

Ilustrace jsou namalované na papíře kartonového typu s gramáží 200 g/ m² ve velikosti B5. Kniha má černou obálku, na které je barevná hlava psa, tvořená barevnými kvítky. Pod ilustrací je titul knihy. Desky knihy jsou poloplátěné, hřbet je plátěný, čistý. Na potištěných deskách knihy se nachází namalovaná, stylizovaná hlava psa v bílé barvě. Pod obrázkem se nalézá titul knihy. Předsádky jsou zdobené dekorem kvítků, které vychází z celého tématu knihy. Kniha začíná patitulem, titulem a předmluvou. Všechny kapitoly mají své úvody, které připraví čtenáře na obsah další části knihy. Aby skladba knížky byla přehledná, rozlišila jsem sazbu nadpisů úvodů a názvů kapitol. Ilustrace jsou vloženy k textům nepravidelně.

Na černém podkladě jsou nanášené barevné akrylové plochy barev. Barevnost vycházela z historie a folkloru Chodska. Využila jsem kontrastu černého pozadí, na které jsem kladla výrazné kontrastní barvy jako červenou, žlutou, modrou, zelenou, bílou a růžovou. Tyto barvy jsem objevila na tradičních chodských krojích a keramice.

Ilustrace jsou propojené hlavně technikou malby a stejným výrazem a barevností, která je sjednocuje. Nadsázka a humor textu mi dovolily, abych si pohrála i s kompozicemi a využila více dějovosti, která je vidět na většině ilustrací. Na jednom obraze je více dějů, příběhů, které se prolínají a vždy se týkají přímo toho daného příběhu. Na předposlední stránce knihy se nachází obsah a na poslední stránce je tiráž knihy.

8. ZÁVĚR

8.1 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Zvolila jsem si pro svou diplomovou práci záměrně knihu s folklorní tematikou. I když vím, že to není téma zrovna populární a folklor pomalu zaniká. Myslím si, že by se na jednotlivé tradice a zvyklosti jednotlivých regionů nemělo zapomínat a měli by se připomínat a oživovat i v dnešní době. Proto jsem se nechala inspirovat lidovými motivy, dekory a převedla je pro současného čtenáře do zajímavější formy.

Chtěla jsem ukázat, že folklor může být i v dnešní době inspirativní a humorně a satiristicky napsaná historie doplněná vhodnou ilustrací nemusí být nuda, ale zábava.

Mým záměrem je pokusit se tuto knihu nabídnout v mém regionu Chodska k vydání a doplnit ji dalšími propagačními materiály, které by této region reprezentovaly, třeba na známých Chodských slavnostech a jiných událostech. Propagačním materiálem myslím například trička s motivem hlavy psa, která je na titulní straně knihy nebo tašky a podobně.

8.2 SILNÉ STRÁNKY

Kniha působí jako celek, ilustrace jsou propojené barevností, technikou malby a také stejnými folklorními dekory. Ilustrace jsou malované s nadsázkou, stejně jako je psaný text. Jsou zde prvky realismu, hlavně u figurálních maleb, které jsem zpracovala po svém. Je zde hra s barvou, příkladem je červená husa nebo modrý kůň. Na některých obrazech jsem zpracovala více dějů, které se vzájemně doplňují. Přínosem je využití dekoru kvítků, které modelují krajinu, prostředí nebo vodu. U některých obrazů s násilnou tematikou jsem pro zjemnění použila barevných květů.

Domnívám se že silnou stránkou může být i to že celou knihu zpracovával jeden autor. Tím myslím ilustrace, typografii, grafickou úpravu a návrh vazby. Proto kniha působí jako umělecký celek. Během práce jsem se dozvěděla mnoho zajímavých informací. I přesto, že jsem na práci intenzivně pracovala několik měsíců, práce byla náročná, ale velmi mě bavila. Získala jsem tak další cenné zkušenosti.

8.3 SLABÉ STRÁNKY

Přestože má dnešní doba výbornou digitální techniku, jsem přesvědčená, že tato technika nikdy nemůže nahradit umělecký originál. Vždy se zdigitalizováním originálu ilustrace trochu změní a pozmění ji i tisk. Velká nevýhoda digitalizace a tisku je ve změnách barevnosti na tištěném materiálu. Pokud se pro tisk použije kvalitní papír, který je zabarvený, je pak viditelný velký rozdíl barev mezi originálem a tiskem na úkor barev.

Přiznávám, že i když jsem se snažila, aby všechno bylo dokonalé a správné, může se tu a tam objevit nějaká chybička. Vytvořit celou knihu se vším všudy je krásná práce, ale opravdu náročná práce a proto v sobě skrývá i malou možnost pro nalezení nedokonalosti. Jako slabou stránku také vidím časový horizont, který je na splnění všech činností krátký, Věřím tomu, že pokud bych měla více času, tak je má práce mnohem lepší.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) Knižní a periodická literatura

1. AUGUSTOVÁ, J. Lidové kroje Československa. Praha: Čs. Podniky tiskařské a vydavatelské, 1920.
2. BERAN, V. a kol. Aktualizovaný tyografický manuál. 3 vydání. Praha: Kafka design, 2003. ISBN 80-901824-0-2.
3. BLAŽÍČKOVÁ – HOROVÁ, N. Malířská rodina Mánesů. Národní galerie, Praha: 2002. ISBN 80–7035-236-1.
4. BLAŽEK, F., KOČIČKA, P. Praktická typografie. Brno: Computer Press. 2004. ISBN 80-7226-385-4.
5. HRUŠKA, F.J. O Chodském kraji. Plzeň: Nákladem kroužku přátel starožitností, 1920.
6. HRUŠKA, F.J., TEPLÝ, F., BAAR, A.Š. Chodská čítanka. Praha: Štencův grafický závod, 1927.
7. JINDŘICH, J. Chodsko. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956.
8. JEŽ, Š., Joža Uprka. Praha: 1944.
9. KLVAŇA, J. Josef Uprka. Několik kapitol k charakteristice jeho umění. Praha 1897.
10. KŘÍŽOVÁ, Alena. Folklorismy v českém výtvarném umění XX. století. Praha: České muzeum výtvarných umění, 2004. Odborná publikace k výstavě. ISBN 80-7056-120-3.
11. KUMPEROVÁ, I. Chodské kroje. Domažlice: Tiskárna MKS Domažlice 2010. ISBN 978-80-254-8794-5.
12. Malý etnologický slovník. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. 2011. ISBN 978-80-87261-70-5.
13. NOVÁKOVÁ – UPRKOVÁ, B. Hradištské ateliery Joži Uprky. Zpravodaj města Uherské Hradiště: 1969. ISBN 80-901752-5-2.

14. ORLÍKOVÁ-BRABCOVÁ, J. České malířství přelomu 19. a 20. století. Plzeň: Západočeská galerie v Plzni (kat. výst.), Plzeň: 2007. ISBN 978-80-86415-56-7.
15. PECINA, M. Knihy a typografie. Brno: Host, 2011. ISBN 978-80-7294-813-0.
16. Seznam děl výstavy Malířů Chodska (červenec – srpen). Praha: S.V.U. Myslbek, Na příkopě, 1939.
17. STRÁNSKÁ, D. Lidové kroje v československu, Díl I. - Čechy. Praha: Nakladatelství J. Otto, 1949.
18. ŠMÍD, Z. Dudáci a vlčí hlavy. Praha : Olympia, 2008. ISBN 978-80-7376-109-7.
19. ŠMÍD, Z. Dudáci a vlčí hlavy. Plzeň : Západočes. nakl., 1987. ISBN 44-462-87.
20. ŠOTKOVÁ, B. Naše lidové kroje, jejich vzory, stříhy a zpracování (4. Kroj chodský – dolních vesnic). Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 1951.
21. ŠOTKOVÁ, B. Naše lidové kroje, jejich vzory, stříhy a zpracování (6. Kroj chodský –postřekovský). Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 1951.
22. TYRŠOVÁ, R. KOŽMÍNOVÁ, A. Svéráz v zemích česko – slovenských. Plzeň: Český deník, 1919.
23. VEČERKOVÁ, E. Poslouchejte, mládenci a panny – aneb O České písni kramářské. Brno: Moravské zemské muzeum. 1995. ISBN 80-7028-077-8.
24. VRBA, J. Domažlice a Chodsko. Louny: Nakladatelství Edvard Fastr. 1926.
25. WENIG, J. Malíř chodského lidu – Jaroslav Špillar. Krajské nakladatelství v Plzni: 1960.

B) Internetové zdroje

1. DatabazeKnih.cz – Zdeněk Šmíd [online]. 2014 [cit. 2014-04-15].
Dostupné z WWW: <<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/zdenek-smid-741>>.
2. GLENN, M. Artmuseum.cz - Mikoláš Aleš. 2007 [cit. 2014-04-15]
Dostupné z WWW: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=81 >.
3. JÍCHA, J. [online]. 2014 [cit. 2014-04-15] Dostupné z WWW:
<<http://jicha.wz.cz/>>.
4. JIRKŮ, B. borisjirku.cz [online]. 2014 [cit. 2014-04-15] Dostupné
z WWW: <<http://www.borisjirku.cz/biography.html>>.
5. KAPR, A. Sto a jedna věta ke knižní úpravě. Typografia, 1978.
[online]. 2014 [cit. 2014-04-15] Dostupné z WWW:
<<http://vojtisek.tripod.com/kapr/typo101.pdf>>.
6. ŠTORM, F., BROUSIL, T., LENCOVÁ, R. Comenia – České školní
písmo. Praha, 2005 – 2008. [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]
Dostupné z WWW: <<https://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/vizualni-styl-univerzity/jednotny-vizualni-styl/Documents/Projekt%20Comenia.pdf>>.
7. ŠTORM, F., BROUSIL, T., LENCOVÁ, R. Comenia – České školní
písmo (Tisková zpráva 2008). Praha, 2005 – 2008. [online].
2014 [cit. 2014-04-15] Dostupné z WWW: <<http://iforum.cuni.cz/IFORUM-6121-version1-Comenia.pdf>>.
8. VYDROVÁ, M. [online]. 2014 [cit. 2014-04-15] Dostupné z WWW:
<<http://www.ilustrace-marketa-vydrova.estranky.cz/>>.

10 RESUMÉ

As my diploma thesis I have chosen illustration and graphic design of a whole book. The target of my diploma thesis was to create illustrations and cover design of the book. I have chosen the title Chodové a vlčí hlavy (Pipers and wolfs head) by Zdeněk Šmíd for this purpose. This topic was the best way for me how to use all my previous experience from my atelier of illustration.

The book contains stories from the region Chodsko. This book is dedicated to traditions, folklore and folk customs. The stories are written with hyperbole and good-humoredly, fairytale. The stories describe Chodsko as a mysterious region, where traditions and folklore are still alive. Describes it as Chodsko mysterious region in which to live today Tradition and folklore. The book is a paraphrase of a lot of history and Chodsko. The folklore motifs and traditions a lot history, motifs and traditions of Chodsko.

For illustrations I used acrylic paint so I could work really quickly. I worked with colors on black background paintings. I used significant bright colored surface using colors as white, yellow, light pink, red, green, blue. I used also floral decor. Great inspiration for me was chodský folk costume of Chodsko. He is variegated and ample decorated with embroidery.

I have painted made twenty-two illustrations for this book. In the book are seventeen illustrations. I digitalized the illustrations and edited them in Adobe Photoshop. I am also author of typeface and graphic design. The graphic form of the book was made in Adobe InDesign. Book format is 170 x 270 mm, I used Comenia Serif font digitalized by František Štorm,

Tomáš Brousil, Radana Lencová. The book was printed by digital printer. Finally, I binded the book myself.

The diploma thesis was an useful experience for me. I used all my knowledge and experiences in this work. I have truly enjoyed working on the whole book, in particular painting the actual illustrations. So I hope that a potential reader will be joyful, too.

I more than appreciate cooperation with Mr. Boris Jirků, the academic artist. His consultations regarding the diploma's thesis were always valuable and inspiring.

11. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1:** Kniha Dudáci a vlčí hlavy (1. vydání) - foto vlastní
- Příloha č. 2:** Kniha Dudáci a vlčí hlavy (1. vydání) - foto vlastní
- Příloha č. 3:** Kniha Dudáci a vlčí hlavy (2. vydání) - foto vlastní
- Příloha č. 4:** Kniha Dudáci a vlčí hlavy (2. vydání) - foto vlastní
- Příloha č. 5:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 6:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 7:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 8:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 9:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 10:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 11:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 12:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 13:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 14:** Ilustrace ke knize - foto vlastní
- Příloha č. 15:** Ukázky typografie - foto vlastní
- Příloha č. 16:** Předšádka a detail potahu desek- foto vlastní
- Příloha č. 17:** Kniha s obálkou - foto vlastní
- Příloha č. 18:** CD ROM

PŘÍLOHY

TS 13/33 44-462-87
Cena váz. výt. 26 Kčs

zdeněk šmíd DUDÁCI a VLČÍ HLAVY

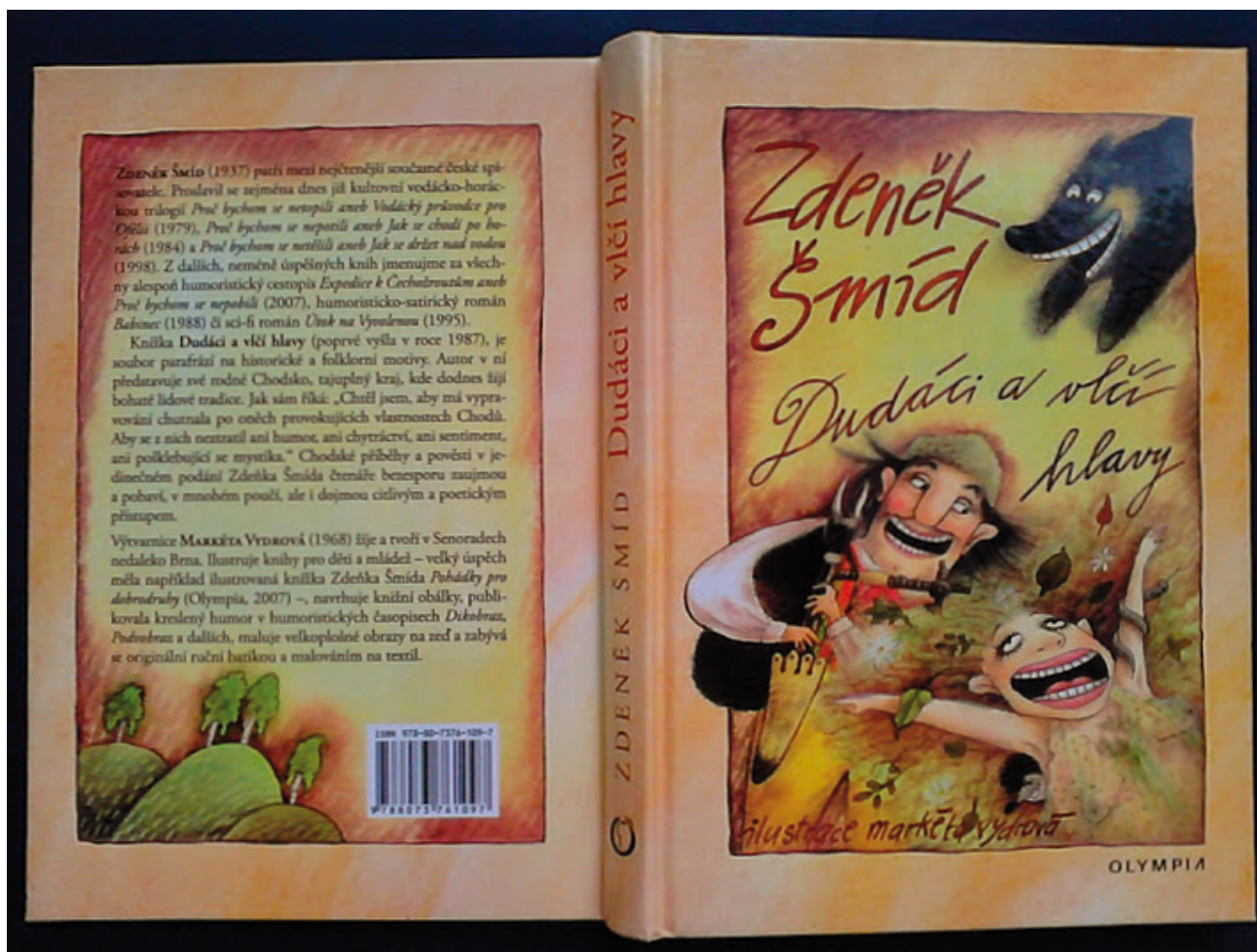

zdeněk šmíd
DUDÁCI
a VLČÍ HLAVY

ZÁPADOČESKÉ NAKLADATELSTVÍ

Příloha č. 1: Kniha Dudáci a vlčí hlavy (1. vydání) - foto vlastní

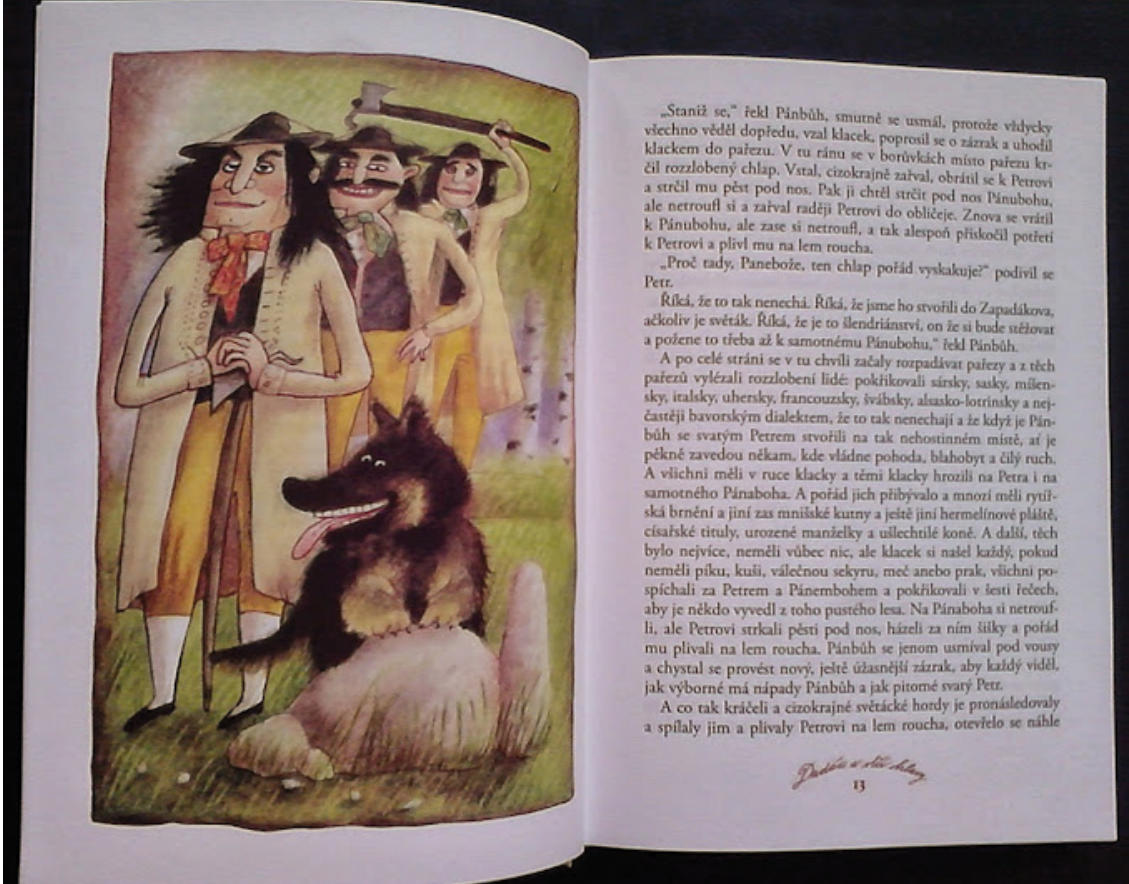
Příloha č. 2: Kniha Dudáci a vlčí hlavy (1. vydání) - foto vlastní

Zdeněk Šmíd (1937) patří mezi nejčtenější současné české spisovatele. Proslavil se zejména dnes již kulturní vodácko-horáckou tragédií *Proč bychom se nepostili aneb Vodácký průvodce pro Oříši* (1979), *Proč bychom se nepostili aneb Jak se chodí po hořácích* (1984) a *Proč bychom se nepostili aneb Jak se držet nad vodou* (1998). Z dalších, neméně úspěšných knih jmenujme za všechny alespoň humoristický cestopis *Expedice k Čechobratřím aneb Proč bychom se nepostili* (2007), humoristicko-satirický román *Babinec* (1988) či sci-fi román *Útok na Vysočinu* (1995).

Knížka *Dudáci a vlčí hlavy* (poprvé vyšla v roce 1987), je soubor parafrazi na historické a folklorní motivy. Autor v ní předzrcuje své rodné Chodsko, tajemný kraj, kde dodnes žijí bohaté lidové tradice. Jak sám říká: „Chtěl jsem, aby má vypravování chutnala po oněch provokujících vlastnostech Chodů. Aby se z nich neztratil ani humor, ani chytráctví, ani sentiment, ani poštěkávající se mystika.“ Chodské příběhy a pověsti v jedinečném podání Zdeněka Šmída čtenáře benesporu zaujmou a pobaví, v mnohém posílí, ale i dojmou citlivým a poetickým přístupem.

Výtvarnice MARKĚTA VYDROVÁ (1968) žije a tvoří v Senoradech nedaleko Brna. Ilustruje knihy pro děti a mládež – velký úspěch měla například ilustrovaná knížka Zdeněka Šmída *Pohádky pro dobrodruhy* (Olympia, 2007) –, navrhuje knižní obálky, publikovala kreslený humor v humoristických časopisech *Dikobraz*, *Podobraz* a dalších, maluje velkoplošné obrazy na zeď a zabývá se originální ruční batikou a malováním na textil.

Příloha č. 3: Kniha *Dudáci a vlčí hlavy* (2. vydání) - foto vlastní

Příloha č. 4: Kniha *Dudáci a vlčí hlavy* (2. vydání) - foto vlastní

Příloha č. 5: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 6: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 7: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 8: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 9: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 10: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 11: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 12: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 13: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Příloha č. 14: Ilustrace ke knize - foto vlastní

Udělej mi, Panebože, pár lidí, ať se mi tak nestýská. Ale ne takových, co říkají pořád zásadní věci, jako s odpuštěním ty. Já bych si přál takové lidi, co si jen tak brebentí a vůbec jim není rozumět a vůbec to nevadí, jak jsme to třeba zažili v la bella Italia nebo v tom gemütlich Augspurk. Aby to tu nebylo tak fádni. Aby tady tak nějak, Panebože, bylo světovo.“

„Staniž se,“ řekl Pánbůh, smutně se usmál, protože vždycky všechno věděl dopředu, vzal klacek, poprosil se o zázrak a uhodil klackem do pažezy. V tu ránu se v borůvkách místo pažezy krčil rozzlobený chlap. Vstal, cizokrajně zařval, obrátil se k Petrovi a strčil mu pěst pod nos. Pak ji chtěl strčit pod nos Pánubohu, ale netroufl si a zařval raději Petrovi do obličej. Znova se vrátil k Pánubohu, ale zase si netroufl, a tak alespoň přiskočil potřetí k Petrovi a plivl mu na lem roucha.

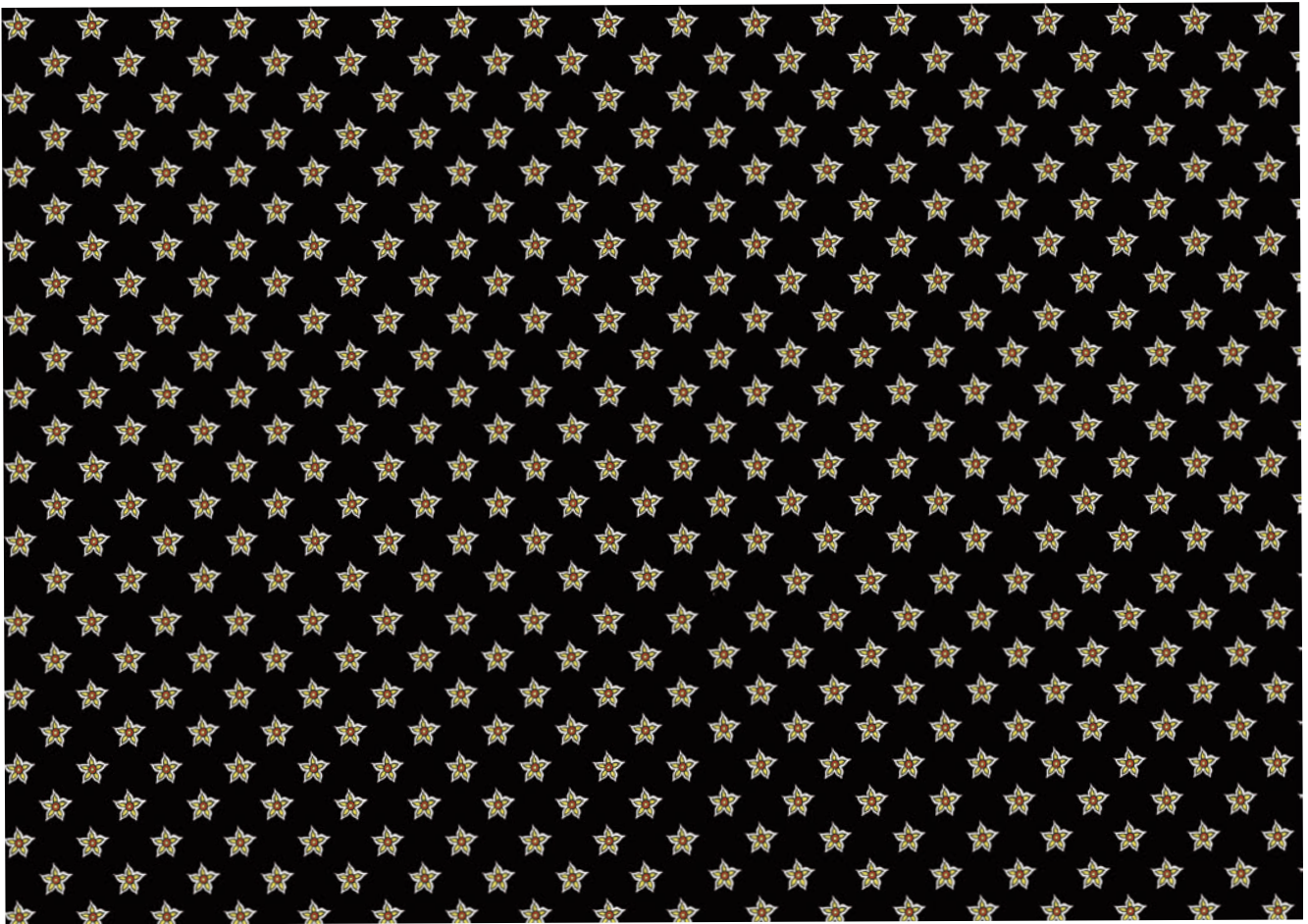
„Proč tady, Panebože, ten chlap pořád vyskakuje?“ podivil se Petr.

Říká, že to tak nenechá. Říká, že jsme ho stvořili do Zapadákova, ačkoliv je světák. Říká, že je to šlendriánství, on že si bude stěžovat a požene to třeba až k samotnému Pánubohu,“ řekl Pánbůh.

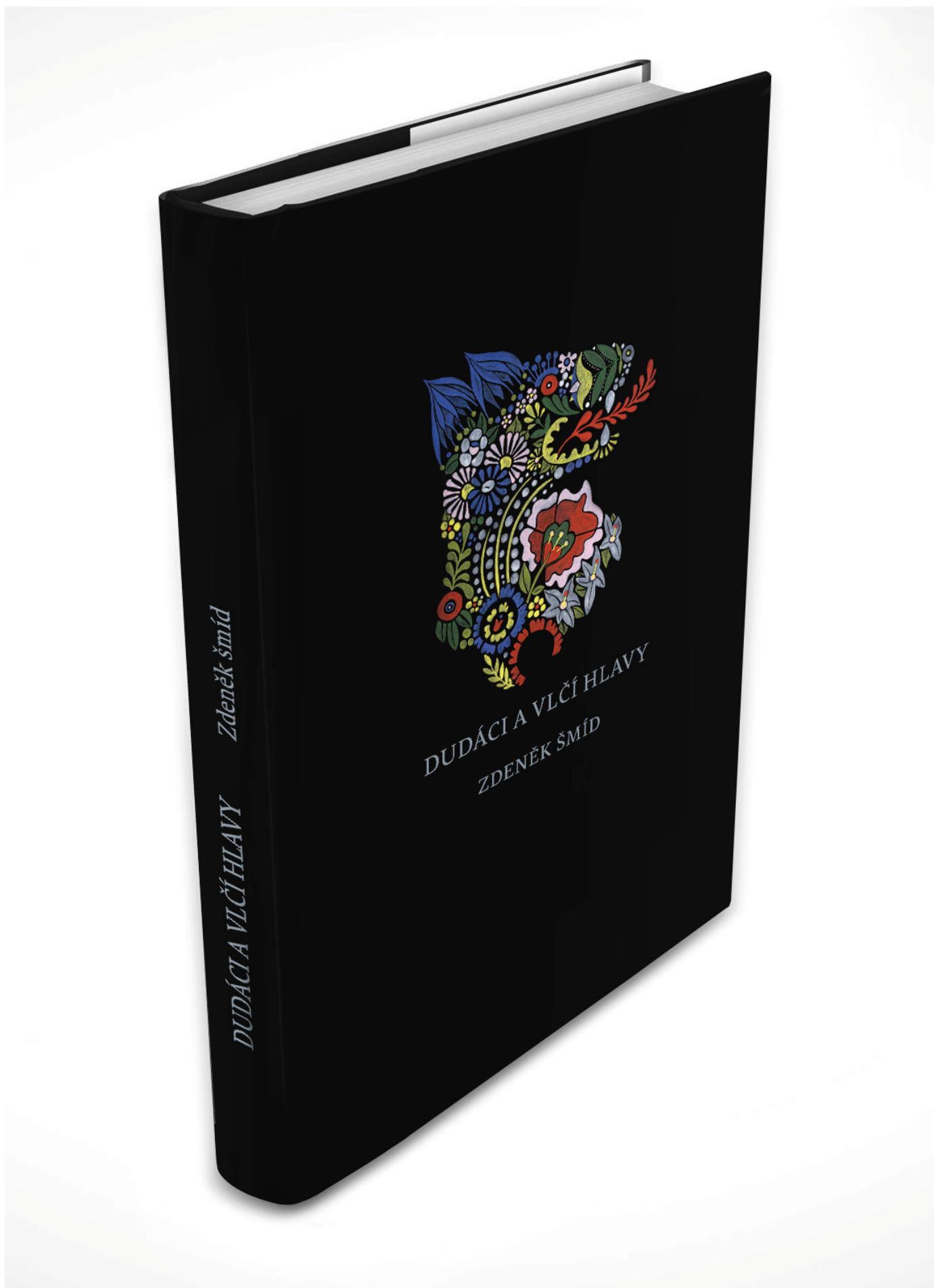
A po celé stráně se v tu chvíli začaly rozpadávat pažezy a z těch pažezy vylézali rozzlobení lidé: pokřikovali sársky, sasky, míšensky, italsky, uhersky, francouzsky, švábsky, alsasko-lotrinsky a nejčastěji bavorským dialektem, že to tak nenechají a že když je Pánbůh se svátým Petrem stvořili na tak nehostinném místě, ať je pěkně zavedou někam, kde vládne pohoda, blahobyt a čilý ruch. A všichni měli v ruce klacky a těmi klacky hrozili na Petra i na samotného Pánaboha. A pořád jich přibývalo a mnozí měli rytířská brnění a jiní zas mnišské kutny a ještě jiní hermelínové pláště, císařské tituly, urozené manželky a ušlechtilé koně. A další, těch bylo nejvíce, neměli vůbec nic, ale klacek si našel každý, pokud neměli piku, kuši, válečnou sekyru, meč anebo prak, všichni pospíchali za Petrem a Pánembohem a pokřikovali v šesti řečech, aby je někdo vyvedl z toho pustého lesa. Na Pánaboha si netroufli, ale Petrovi strkali pěsti pod nos, házeli za ním šišky a pořád mu plivali na lem roucha. Pánbůh se jenom usmíval pod vousy a chystal se provést nový, ještě úžasnější zázrak, aby každý viděl, jak výborné má nápady Pánbůh a jak pitomé svatý Petr.

A co tak kráčeli a cizokrajné světácké hordy je pronásledovaly a spílaly jim a plivaly Petrovi na lem roucha, otevřelo se náhle údolí a přede všemi se ukázala líbezná země, zelená lukami, žlutá obilím a horami modrá. A byla ta země samý květ a samá píseň, až k horám voněla čistými vodami,

Příloha č. 16: Předsádka a potah desek (detail) - foto vlastní

Příloha č. 17: Kniha s obálkou - foto vlastní